

031100 ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ և ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
ՊԵՏԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԱՇԱՐ
ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ

Հաստատված է հայոց լեզվի ամբիոնի 4-րդ նիստում՝ կայացած 25.10. 2016թ.

ԳՐԱԲԱՐ

1. Գրաբարի հոլովիչները, հոլովման ընդհանուր բնութագիրը (արտաքին և ներքին, պարզ և խառն հոլովումներ):

Գրականություն

1. Ա.Աբրահամյան, Գրաբարի ձեռնարկ, Երևան, 1976:

ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ
(Օգտվել դասախոսություններից)

1. Հունարան և լատինարան հայերեն:

ՀԱՅ ԲԱՐԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

1. Բարբառների ձևաբանական դասակարգումը:

Գրականություն

1. Գ.Բ.Ջահուկյան, Հայ բարբառագիտության ներածություն, Եր., 1972:
2. Ա.Ղարիբյան, Հայ բարբառագիտություն, Եր., 1953:
3. Է.Աղայան, Լեզվաբանության հիմունքներ, Եր., 1987:

ՀՆՉՅՈՒՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հնչյուն և հնչույթ: Հայերենի հնչյունական համակարգը:
2. Շեշտափոխական հնչյունափոխություն:
3. Դիրքային և փոխազդեցական հնչյունափոխություն (հնչյունի կորուստ, հավելում, ամփոփում, առնմանում, տարնմանում):
4. Բառի հասկացությունը: Բառ և բառիմաստ, բառույթ և բառաձև:
5. Ժամանակակից հայոց լեզվի բառապաշարն ըստ ծագման:
6. Ժամանակակից հայոց լեզվի բառապաշարի պատմական շերտերը:
7. Բառերի տեսակներն ըստ կազմության.բարդ բառերի տեսակները :

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ա.Սուքիասյան, Ժամանակակից հայոց լեզու, Եր.1976թ:
2. Գ.Ջահուկյան, Էդ.Աղայան, Գ.Առաքելյան, Վ.Քոսյան, Հայոց լեզու, Լմաս, Ա պրակ, Եր., 1980:

ՁևԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հայերենի խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները:
2. Գոյականը որպես խոսքի մաս.անվանական հոլովում:
3. Ածական անուն: Ածականի քերականական հատկանիշները:
4. Թվականը որպես խոսքի մաս, նրա տեսակները և կազմությունը:
5. Դերանունը որպես խոսքի մաս, դերանվան հարաբերակցումը այլ խոսքի մասերի հետ,դերանվանական հոլովում:
6. Բայ: Բայի քերականական հատկանիշները:
7. Հայերենի բուն (անկախ) դերբայները՝ անորոշ, հարակատար, ենթակայական, համակատար: Սրանց կազմությունը, արտահայտած իմաստները և կիրառությունները:
8. Հայերենի ձևակազմիչ (կախյալ) դերբայները՝ անկատար, վաղակատար, ապակատար և ժխտական: Սրանց կազմությունը, արտահայտած իմաստները և կիրառությունները:
9. Բայի ժամանակի , դեմքի, թվի ու եղանակի քերականական կարգերը հայերենում:
10. Բայի սեռի քերականական կարգը (ներգործական, կրավորական, չեզոք):
11. Մակբայը որպես խոսքի մաս. հարաբերակցումը այլ խոսքի մասերի հետ:
12. Կապը որպես խոսքի մաս, հարաբերակցությունն այլ խոսքի մասերի հետ:
13. Շաղկապը որպես խոսքի մաս, հարաբերակցումն այլ խոսքի մասերի հետ:
14. Վերաբերականը որպես խոսքի մաս, հարաբերակցությունն այլ խոսքի մասերի հետ: Չայնակրությունը որպես խոսքի մաս, նրա կառուցվածքային և իմաստային առանձնահատկությունները, տեսակները:

Գրականություն

1. Մ.Աբեղյան, Հայոց լեզվի տեսություն,Ե.,1695:
2. Գ.Սևակ,Ժամանակակից հայոց լեզվի դասընթաց,Ե.,1955:
3. Մ.Աբրահամյան և այլք,Ժամանակակից հայոց լեզու,Ե.,1974:
4. Մ.Ասատրյան,Ժամանակակից հայոց լեզու.ձևաբանություն,Ե.1984:

ՇԱՐԱՀՅՈՒՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՊԱՐԶ ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹՅՈՒՆ

1. Շարահյուսական կապակցության միջոցներն ու եղանակները:
2. Բառակապակցությունը որպես լեզվական միավոր:
3. Նախադասությունը և նրա բնորոշ առանձնահատկությունները (ստորոգում, հնչերանգային ավարտվածություն, քերականական ձևավորվածություն, եղանակավորվածություն):
4. Միակազմ նախադասություն:
5. Նախադասության գլխավոր անդամներ.ենթակա, տեսակները:
6. Նախադասության գլխավոր անդամներ.ստորոգյալ, տեսակները:
7. Գոյականական անդամի լրացումներ:
8. Բայական անդամի խնդիր լրացումներ:
9. Բայական անդամի պարագա լրացումներ:

ՇԱՐԱՀՅՈՒՍՈՒԹՅՈՒՆ

ԲԱՐԴ ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹՅՈՒՆ

1. Բարդ համադասական նախադասություն: Բարդ համադասական նախադասության տեսակներն ըստ բաղադրիչ նախադասությունների իմաստային հարաբերության:

2. Բարդ ստորադասական նախադասության բնութագիրը:
3. Երկրորդական նախադասությունների դասակարգումն ըստ շարահյուսական պաշտոնի գլխավոր անդամներին փոխարինող երկրորդականներով բարդ կառույցներ:
4. Գոյականական անդամի լրացում երկրորդականներով բարդ ստորադասական կառույցներ:
5. Բայական անդամի լրացում երկրորդականներով բարդ ստորադասական կառույցներ:

ԼԵԶՎԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐ

1. Լեզվի կառուցվածքային բնութագիրը: Լեզվական մակարդակներ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Է. Աղայան Լեզվաբանության հիմունքներ, Եր., 1987:

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ ՈՃԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Պատկերավորման և արտահայտչական միջոցների ոճական դերը գեղարվեստական խոսքի ձևավորման մեջ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ա. Մարության, Հայոց լեզվի ոճաբանություն, Երևան, 2000:
2. Լ. Եզեկյան, Ոճագիտություն:
3. Ջահուկյան- Խլղայան, Հայոց լեզվի ոճաբանություն, Երևան, 1988:

Ամբիոնի վարիչ՝

բ.գ.թ., դոցենտ Հ.Պ.Հարությունյան

Հայոց լեզվի դասավանդման մեթոդիկա

1. Հայոց լեզվի դասավանդման մեթոդիկան իբրև գիտակարգ, նրա առարկան և խնդիրները:
2. Հայոց լեզվի դասի տիպերը:
3. Ծրագրեր և դասագրքեր. ծրագրային նյութերի պլանավորման ձևերը:
4. Ուսուցման ակտիվ մեթոդներ, մեթոդական հնարներ, գծագրական դասակարգիչներ (մտագրոհ, Վենի դիագրամ, պրիզմա և այլն):
5. Աշակերտի բանավոր խոսքի զարգացման միջոցները:
6. Գրավոր խոսք, գրավորների տեսակները:
7. Գրավորների ուղղում-սրբագրումը:
8. Գրավորների սխալների հաշվառումը, գնահատումը տաս բալային համակարգով:
9. Մխալների ուղղման ձևերը: Գնահատման նորմերը:
10. Հնչյունափոխության ուսուցումը:
11. Ուղղագրության ուսուցումը:
12. Հայերենի բառակազմության ուսուցումը:
13. Գոյականի հոգնակի թվի ուսուցումը:
14. Գոյականի հոլովների ուսուցումը:
15. Գոյականների հոլովումների (հոլովիչների) ուսուցումը:
16. Ածական անուն, նրա տեսակների, համեմատության աստիճանների ուսուցումը:
17. Թվական անուն, նրա տեսակների, կազմության, ուղղագրության ուսուցումը:
18. Դերանուն, նրա տեսակների, կիրառության, հոլովման ուսուցումը:
19. Դերբայների ուսուցումը:
20. Բայի կազմության, բայածանցների ուսուցումը:
21. Բայի սեռի ուսուցումը:
22. Դիմավոր բայերի ուսուցումը: Բայի դեմքի, թիվի ուսուցումը:
23. Սահմանական եղանակի ուսուցումը:
24. Հրամայական եղանակի ուսուցումը:
25. Անկանոն բայերի ուսուցումը:
26. Մակբայի, նրա տեսակների, կազմության ուսուցումը:
27. Կապ, նրա տեսակների ուսուցումը:
28. Շաղկապների, նրա տեսակների ուսուցումը:
29. Պարզ նախադասության, նրա տեսակների ուսուցումը:
30. Բարդ նախադասության տեսակների ուսուցումը: Երկրորդական նախադասություններ:
31. Ստորոգյալի, նրա տեսակների ուսուցումը:
32. Կապակցության (համաձայնություն, խնդրառություն, առդրություն) ուսուցումը:
33. Գոյականական անդամի լրացումների ուսուցումը:
34. Բայական անդամի լրացումների ուսուցումը:
35. Դերբայական դարձվածի և նրա կետադրության ուսուցումը:
36. Բարդ նախադասության ուսուցումը:
37. Բարդ համադասական նախադասության ուսուցումը:
38. Բարդ ստորադասական նախադասության ուսուցումը:
39. Ուրիշի ուղղակի և անուղղակի խոսքի և նրա կետադրության ուսուցումը:
40. Հայոց լեզվի առարկայական հանձնաժողովը, նրա անելիքները: Մեթոդափափորում, մեթոդական սենյակ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ս.Գյուլբուդաղյան, Հայոց լեզվի դասավանդման մեթոդիկա, Երևան, 1987:

Ամբիոնի վարիչ՝

Հ.Պ.Հարությունյան